

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

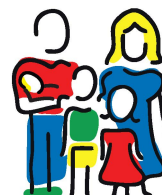

Empowering of School Boards

2019 – 2022

Organisatsiooni areng Eesti koolides

TREENINGPROGRAMM KOOLIKOGUKONNALE (O3)

Erasmus+ projekti
„Hoolekogude jõustamine“

**BAASKOOLITUS
KOOLIKOGUKONNALE**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1

PÕHIALUSED

- Kool on **kogukonna süda**.
- Suurema hulga **kompetentsete inimeste kaasamine** on võimalik tänu jagatud juhtimisele.
- Kool on **elukestva õppe keskkond** kõigile põlvkondadele.
- **Demokraatia** õppimine ja praktiseerimine **algab koolist**.

2

EELDATAVAD MÕJUD

1. **Aktiivsetele lapsevanematele ja õpilastele uue võimaluse loomine** enda harimiseks aitab neil olla paremini kaasatud koolielu oluliste otsuste tegemisse.
2. **Fookuse viimine koolikogukondades sisulisele koostööle** kujundab eelduse heade (selgete) suhete loomisele ja hoidmisele.
3. **Hoolekogudes** tehtava ühiskondliku panustamise kaudu **sirguvad uue põlvkonna poliitikud**.

3

PARTNERID

EstPa – Eesti Lastevanemate Liit

EPA – European Parents' Association

Trigon – Trigon Entwicklungsberatung

JYV – Jyväskylän Yliopiston Koulutusjohtamisen Instituutti

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

4

I OSA
Häälestamine

5

EELDUSED

1. Keskendun ainult **endast sõltuvatele** asjadele.

2. **Pühendun kuulamisele ja küsimisele**, et oma kaaslasid paremini mõista.

3. Kui tunnen, et jutt käib teada-tuntud asjast, siis küsin endalt, **kas ma seda** asja ka **kasutan** igapäevases elus?

6

MINUST SÕLTUVAD TEGURID

Ühine harjutus, mille käigus loetletakse üles võimalikult palju endast sõltuvaid tegureid ja püütakse need liigitada.

Harjutuse teises osas loetletakse üles need mõjutegurid, mis endast ei sõltu ja arutletakse, mida nendega peale hakata.

7

MÕISTED I

Autoriteet on vaimne mõjuvõim, mis võrsub armastusest. Kasvab eeskuju ja tähenduste loomise toel. Väetiseks on väärikus, usaldus ja austus.

Kogukond ühendab sarnaselt mõtlevaid ja sarnaseid väärtusi evivaid inimesi, kes suudavad leppida sellega, mis eristab, sest see, mis seob on tähtsam.

Areng on uue kvaliteediga suhte kujunemise protsess. Toimub läbi muutuse, mis kutsub esile kriisi.

8

MÕISTED II

Haritus on seisund, mis iseloomustab inimese võimet konkreetsel eluhetkel elumuutustega toime tulla. Eeldab terviku mõistmist ja võimet ette näha, mis juhtuda võib ja ära tunda, kui juhtuma hakkab.

Haridus on elukestev protsess, mille käigus kujuneb välja ja üha paraneb inimese valmisolek pidevalt muutuva eluga hakkama saada.

Kasvatussuhte kaudu luuakse või jäetakse loomata inimese eluruum, eneseusk ja väärikus. Üks olulisemaid kasvatusega kaasnevaid hingelis-vaimseid omadusi on austav hoiak. Hea kasvatuse kaasand on ka isiklik moraal ehk hea ja kurja äratundmine iseeneses ja ümbristsevas.

9

INIMESE ARENG

Arengu tõukejõuks on vastupanu kohtamine ja sellega toimetulek. Seda nii kehalises arengus kui ka tulevikuväljavaadete puudumisel, rahulolematuses käesoleva olukorraga ja igasuguste teiste läbielamiste puhul. **See vastupanu on arengu abistaja ning tuleneb heidutavatest sisemistest läbielamistest, mida pole veel mõistetud.**

Bernard Lievegoed "Inimene lävel"

10

NEWTONI III SEADUS

Kaks keha mõjutavad teineteist jõududega, mis on absoluutväärtuselt võrdsed ja vastassuunalised.

Igale jõule on vastujõud, sama suur ja vastasmärgiline!

Tõlgituna: Kui Sina hakkad suruma, siis Sulle surutakse vastu!

11

ÕHUPALLIMÄNG

1. Neli vabatahtlikku osalejat
2. Mängu tutvustus
3. Reeglite kokkuleppimine
4. Mäng
5. Arutelu
6. Kokkuvõte

12

INIMESE ARENG (kordus)

Arengu tõukejõuks on vastupanu kohtamine ja sellega toimetulek. Seda nii kehalises arengus kui ka tulevikuväljavaadete puudumisel, rahulolematuses käesoleva olukorraga ja igasuguste teiste läbielamiste puhul. **See vastupanu on arengu abistaja ning tuleneb heidutavatest sisemistest läbielamistest, mida pole veel mõistetud.**

Bernard Lievegoed "Inimene lävel"

13

ARENG

Areng on üleminek **kvalitatiivselt** uude seisundisse.

Areng **baseerub indiviidil** ning arengu koostisosad on **toimimine** ja **muutumine**.

Areng on **loomingu**, mitte õppimise funktsioon ehk siis loomingu objektiivne kaasnähtus.

Ülo Vooglaid

Areng on suhteline, sest toimub läbi suhete ja millegi suhtes.

14

ARENGU EELDUSED

1. Suhtestumine,
2. tähelepanuvõime avarumine,
3. loominguvabadus ehk eksimise hirmu puudumine,
4. julgus ja oskus lahti lasta.

Järjepidev areng toimub ainult **iseregulatsiooni** olemasolu korral.

15

SUHTED ja ELUKVALITEET

Meie elu kvaliteet sõltub meie **suhete** kvaliteedist.

Meie suhete kvaliteet sõltub meie suhtumisest **iseendasse**, teistesse, töösse ja ellu tervikuna.

Mitte miski muu peale **suhete** ei too minu ellu rohkem **rõõmu** ja **rahulolu** või siis vastupidist - **probleeme** ja **kannatusi**.

16

HEA ISIKLIKU SUHTE TÄHTSUS

Sisulise isikliku suhte ja suhtlemise suur vajakajäämine ning sellest tulenevalt **teiste inimeste tegelike soovide, eesmärkide ja väärtushinnangute mittetundmine** on ühtseks perekonnaks või kogukonnaks kujunemise vaenlane nr 1.

Probleemi peamiseks põhjuseks on ilmselt **süsteemsuse, subjekti, suhtlemise ja koostöö sisulise käsitluse puudumine haridussüsteemis ja konkurentsi ületähtsustamine**.

17

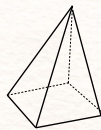
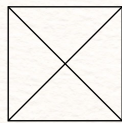
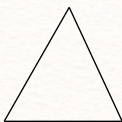

18

KUULAMISE NELI TASET

Vaigista oma sisemine hääl
 Minimeeri välised segajad
 Ära otsi lahendusi
 Hoidu hinnangutest

19

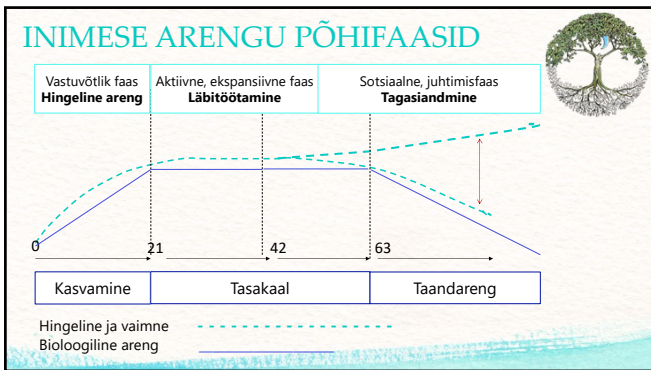

20

II OSA KAARDISTAMINE

21

KOLM RÜHMATÖÖD

1. Mille suunas me kogukonnana liigume? (Mida soovime?)
2. Millest me eemale liigume? (Mida me ei soovi?)
3. Mis on vaja kohe ära teha? (Millest alustame?)

- Iga rühmatöö toimub ajurünnakuna 20 minuti jooksul.
- Viimase ajurünnaku järgselt toimub arutelu ja esmane tööühmadesse jagunemine ning järgmise kohtumise kokkuleppimine.

22

III OSA TEGUTSEMINE

23

MÄRKSÕNAD

- Hoolekogu koosseis
- Seaduses sätestatu
- Peamine probleem koolis
- Otsustamise ja vastutamise seosed
- Hoolekogu ja vanematekogu valimised
- Jagatud juhtimise kujunemine
- Protsess on tähtsam kui tulemus

24

HOOLEKOGU KOOSSEIS

- Koolipidaja ehk omaniku esindaja
- Üks või kaks õpetajate esindajat
- Üks õpilaste esindaja
- Vilistlaste esindaja
- Kooli toetavate organisatsioonide esindajad
- Lapsevanemate esindajad, kes moodustavad enamuse

25

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMI- SEADUSE § 73 LÕIGE 1

Hoolekogu on alaliselt tegutsev organ, kelle **ülesanne on** kooli õpilaste, õpetajate, kooli pidaja, õpilaste vanemate, vilistlaste ja kooli toetavate organisatsioonide **ühistegevus õppe ja kasvatuse suunamisel, planeerimisel ja jälgimisel ning õppeks ja kasvatuseks paremate tingimuste loomine**. Hoolekogu moodustatakse ja selle töökord kehtestatakse kooli pidaja kehtestatud korras.

26

ÕIGUSLIK STAATUS

Koolide tegevust reguleeriva seaduse kohaselt on hoolekogu täna peamiselt **koolijuhhi nõuandev organ**, kes osaleb, annab oma nõusoleku, hinnangu või arvamuse. Ainult mõnes teemas on tal õigus teha ettepanekuid või kiita koolijuhhi ettepanek heaks.

27

PÕHIKOOLI- JA GÜMNAASIUMI- SEADUSE § 73, LÕIGE 1, PUNKT 17

Hoolekogu täidab teisi seadusega või seaduse alusel antud õigusaktidega talle pandud ülesandeid ning **teeb kooli pidajale ettepanekuid kooliga seotud küsimuste paremaks lahendamiseks.**

28

PEAMINE PROBLEEM

Eesti hariduse **peamine probleem on vastutuse puudumine.**

Väga sageli pole hoolekogu üldse, see ei tööta, pole õigesti valitud või direktor ei küsi hoolekogu arvamust. Samas ei tea me ühtegi juhtumit, kus hoolekogu arvamuse puudumine oleks takistanud mõne õigusakti heakskiitmist.

29

HOOLEKOGU & DIREKTOR

Hoolekogu efektiivsus Eestis **sõltub koolijuhi suhtumisest.** Meie koolijuhtidel on teiste arenenud riikidega võrreldes **suurim võim.**

Seejuures on kooljuhid selgelt ülekoormatud ning **otsustamise ja vastutamise osaline üleandmine vastava ettevalmistusega hoolekogule** oleks igati asja- ning ajakohane.

30

HOOLEKOGU VALIMISED

- Hoolekogu liikmed **valitakse pidaja kehtestatud korras**. See võib olla igas vallas ja linnas ning isegi koolide kaupa üsna erinev.
- Enne valimisi on tähtis meelde tuletada, milline see kord on ning kui seal on lünkasid, siis **korrastada need enne valima hakkamist**.
- Enne valimisi on asjakohane teha **ülevaate hoolekogu senisest tegevusest** ning **avaldada** tulevikuga seonduvad **suuremad plaanid**.

31

HOOLEKOGU ja VANEMATEKOGU I

- Hoolekogu moodustamine on kohustuslik**, ette on nähtud minimaalne kohtumiste sagedus, kes peavad kuuluma ja mida peab tegema. Harva on volitusi laiendatud
- Vanematekogu on vabatahtlik**. Sinna võivad kuuluda kõik soovijad.

32

HOOLEKOGU ja VANEMATEKOGU II

1. Hoolekogus ei saa õpetaja esindada lapsevanemaid.
2. **Hoolekogu on sild eri huvigruppide** (lapsevanemad, õpilased, õpetajad, kooli pidaja) **vahel**.
3. **Vanematekogu on lapsevanemate ühistegevuse vorm** ja ta on partner õpilaskogule ja õppenõukogule.
4. Vanematekogus saab osaleda ka õpetaja, kui ta on samal ajal lapsevanem.

33

VANEMATEKOGU TEGEVUSED I

- Oma lastele või lastega koos **tegevuste korraldamine** (talgud, laadad, ekskursioonid, laagrid, peod, etendused, kontserdid, võistlused, kooli lõpetamine jne).
- Lapsevanemate **koosolekute ja koolituste ettevalmistamine**.
- Lastele tehtavate kingituste arvu ja maksumuse **kokkuleppimine**.
- Hoolekogus arutusele tulevate teemade osas lastevanemate **arvamuse kujundamine**.

34

VANEMATEKOGU TEGEVUSED II

- Lastevanematele **ürituste korraldamine**.
- Lastevanemate **vajaduste ja rahuolu väljaselgitamine**.
- Lastevanemate **andmebaasi loomine ja haldamine** (sh kes millega on valmis panustama).
- Lastevanemate esindajate **rotatsiooni korraldamine** hoolekogus.

35

KUIDAS ALUSTADA VANEMATEKOGU?

- Kui hoolekogu mingil põhjusel ei tegutse, siis võiks **koolielu aktiveerimist alustada vanematekogust**. Lapsevanemad saavad teha seda, mida ühiselt õigeks peavad.
- Seatud **eesmärkide saavutamise julgustab ja innustab** edasi tegutsema ning ka **teisi lapsevanemaid kaasama**.
- Selle **edukogemuse alusel saab hakata käivitama hoolekogu**, kui direktor sellest vähegi huvitatud on.

36

VANEMATEKOGU MOODUSTAMINE

- Vanematekogusse võivad kuuluda kõik vanemad, kes **soovivad oma laste ja kogu kooli hüvanguks** tavapärasest pisut rohkem **panustada**.
- Hea tava järgi võiks **igast klassist** olla **vähemalt üks esindaja**.
- Suuremas koolis peaks **vanematekogul** olema **juhatus** või **eestseisus**.

37

Selleks, et noores inimeses saaks välja kujuneda **vastutustunne**, peab tal koolis olema võimalus **osaleda oluliste otsuste tegemises** ja vastutuse võtmises.

38

EDASISED ISIKLIKUD SAMMUD

Mis mõtted ja tunded mind valdavad?
 Mis on see, mida pean kindlasti säilitama? Miks?
 Mida peaksin kindlasti muutma oma igapäevaelus?
 Millest on vaja alustada?
 Mille järgi saan aru, et muutus on tehtud ja see on mulle kasuks tulnud?
 Kes saavad mulle abiks olla?

39

Soovime Sulle
eneseusku,
häid suhteid ja
julget tegutsemist!

Aivar Haller
5162211
aivar@haller.ee

Jüri Ginter
56663101
jyri.ginter@gmail.com
